

4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözülmesi*

Songül KÜRECI**

Muhammet ÖZDEN***

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerin metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlenmesidir. Araştırmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma, tipik durum örnekleme ve benzeşik örnekleme stratejileri kullanılarak belirlenen 15 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler ise öğrencilerin yazdıkları öykülerden elde edilmiştir. Verilerin analizinde nitel içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin figüran karakterlerin toplumsal tanıtımını yazmada, karakterlere isim vermede, mekân-karakter ve mekân-olay arasında bağlantı kurmada, mekân betimlemelerini yapmada, zaman-karakter arasında bağlantı kurmada sorun yaşadıkları bulunmuştur. Öte yandan katılımcıların karakterleri kullanabilme, mekânı etkili biçimde betimleme, zamanı etkili bir şekilde aktarabilme, giriş bölümünü başlatma, olay örgüsüne hâkim olma, başlatıcı olaya ayrıntılı yer verme, olayı bitirme ve anlatıcı tipini kullanma unsurlarını kullandıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: metin, öykü, öykü unsurları, üst yapı, metin çözümleme

The Analysis of 4th Grade Students' Stories in terms of Text Superstructure Elements

Abstract

The aim of this research is to analyze the stories that 4th grade students wrote in terms of text superstructure elements. In the research, basic qualitative research design was used. The study was conducted with the participation of 15 students who were chosen, using typical situation sampling strategy and homogeneous sampling strategy. The data were obtained from the stories students had written. For the data analysis process, qualitative content analysis was used. It was found that the students experienced problems in writing the social introduction of supporting characters, naming characters, establishing a relation between setting and character and also between setting and plot, describing settings, and establishing a relation between time and character. On the other hand, it was found that the participants successfully utilized using characters, describing the setting efficiently, expressing time efficiently, starting prologue, controlling the plot, presenting the initial event in a detailed way, ending the event, and using viewpoint.

Keywords: text, story, narrative factors, superstructure, text analysis

*4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metnin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözülmesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Öğretmen, 80. Yıl Özel İdare İlkokulu, Kütahya, skureci0601@hotmail.com

***Yardımcı Doçent Doktor, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kütahya, muhammetozden@gmail.com

Giriş

Metin yapısını oluşturma ve hazırlama süreci küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı şeklinde adlandırılan (Coşkun ve Tiryaki, 2011; Günay, 2007; Temizkan ve Atasoy, 2014) tasarım süreçlerini işe koşmayı gerektirir. Bunlardan *küçük yapı* metinde yer alan cümleler arasındaki düzenlemeyi ele alır. Metnin küçük yapısında başlık, alt başlık, gönderim, değiştirme, önermeler, kavramlar, eksilti, bağlaç ve sözcüksel bağdaşıklık gibi öğeler yer almaktadır (Günay, 2007; Ülper, 2008). Cümlelerin birbiri ile olan bağlantısı, sözdizimsel kuralları, metinde yer alan bölümleri gösteren belirleyiciler, gönderimler, cümle yapıları ve anlatım özellikleri gibi metnin genel dil yapısını ortaya çıkaran motif ve temaların oluşturulması küçük yapı ile ilgilidir (Günay, 2007). *Büyük yapı* metnin tamamının genel anlamını, sözdizimsel dizgelerini ve diğer önemli bölümlerin ele alındığı yapıdır (Çoban ve Karadüz, 2015; Dilidüzgün, 2008). Büyük yapıda metnin uyumu önemlidir. Paragraf, fasikül ve cilt gibi ana bölümler veya tutarlılık kavramı büyük yapıda ele alınır (Çoban ve Karadüz, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014). *Üst yapı* ise tercih edilen metnin türü ile ilgili olup belli bir türün kendine özgü özelliklerini kapsar. Metindeki genel özelliklerin değerlendirildiği, okuyucunun metni anlamasını kolaylaştıran ve yazarın bilgileri aktardığı bölümdür (Çoban ve Karadüz, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014).

Üst yapı, bir metin türünde bulunması gereken özellikleri belirten bir kavramdır (Coşkun, 2005). Üst yapı bakımından metinler roman, şiir vb. türler olarak belirtilir. Bu metinler incelenirken bu türlerin genel özellikleri üst yapı ile değerlendirilir (Günay, 2007). Yazar, çalışacağı türü seçerken oluşturacağı metnin amacına ve hedef kitlesine dikkat eder. Yazar tarafından belirlenen tür, onun anlatmak istediğini nasıl ve hangi açıdan anlatacağı ile ilgilidir. Yani seçilen tür yazara bir çerçeve sunar. Bu çerçevenin kenarlarını ise yazarın seçtiği türün öğeleri oluşturur. Öykü türündeki metinler için de bu durum söz konusudur (Temizkan ve Atasoy, 2014).

Öykü gerçek ya da gerçeğe yakın olayları kısaca anlatan yazınsal türdür (Uzuner, 2007). Öykü, olan veya olacak kanısı veren olayları hayalde tasarlayarak okuyanı heyecanlandırmak, onda zevk uyandırmak amacıyla insan yaşamından değişik kesitler sunan, bunu yer ve zamana bağlayarak yapan kısa yazı türü (Ünal, 2006) olarak tanımlanabilir. Literatürde öykülerin belirli bir şematik yapıya dayandığı görülmektedir. Bu yapı öykü haritası olarak adlandırılmaktadır (Çoban ve Tabak, 2011; Temizkan ve Atasoy, 2014). Öykü haritası *mekân (yer), ana ve yardımcı karakterler, başlatıcı olay, ortaya konan problem, problemi çözme süreci, ana fikir (tema), tepki, yazarın bakış açısı (anlatıcı tipi)* (Gökçe ve Sis, 2011; Akyol, 1999) elementlerinden oluşmaktadır. Bu elementler okuyucunun metni daha iyi anlamasını ve hatırlamasını sağlamaktadır.

Öyküler genel olarak giriş (serim), gelişme (düğüm) ve sonuç (çözüm) şeklinde üç bölümden oluşur (Akyol, 1999, 2011; Kızılkuş, 2009; Özbay, 2009; Temizkan ve Atasoy, 2014). Giriş bölümünde

zaman belirlenir ve mekân ile karakterler tanımlanır. Bu bölümde öyküde ele alınacak olayın çerçevesi belirlenir ve okuyucu öyküye güdülenir. Gelişme bölümü öykünün en uzun bölümüdür. Karakter hakkında ayrıntılı bilgiler verilerek okuyucuya tanıtılır. Bu bölümde, öyküyü başlatan bir olay ortaya konur ve olayın çözümü aşamasında ana karakteri engelleyen durumlar gelişir, karakterin yaşantısındaki değişiklikler artar. Bu bölümde olaylar gelişir ve düğümler oluşur. Sonuç bölümünde ise öyküde ele alınan tüm olaylar bir sonuca bağlanarak karakterlerin çözümle yüzleşmesi sağlanır. Okuyucunun merakı giderilerek öykü sona erer (Akyol, 1999; Kızılkıuş, 2009; Temizkan ve Atasoy, 2014). Öyküdeki giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin birbirleri ile arasında tutarlılık olmalıdır (Keskinkılıç ve Keskinkılıç, 2007).

Öykülerde ana karakter, yardımcı ve figüran karakterler yer almaktadır (Kaya, 2016; Ünal, 2006). Öykülerde var olan sorunların ortaya çıkmasında ve çözümünde en önemli görev ana karaktere düşmektedir. Ana karakter okuyucuyu etkilemesi, öykünün içine çekecek olması ve olayın merkezinde yer almasından dolayı öykünün en önemli ögesidir (Kaya, 2016). Bunun dışında öykülerde ana karakterle beraber yardımcı ve figüran karakterler de yer alır. Yardımcı ve figüran karakterler sürekli sorun çıkartmaktan öteye geçmeyen kişilerdir. Bu karakterler ana karakter kadar öyküde etkin görev üstlenmezler (Erden, 2002; Kaya, 2016). Öykülerdeki karakter tanımları fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanım olmak üzere üç başlık altında ele alınmaktadır. Fiziksel tanım kişilerin biyolojik (boyu, göz ve ten rengi, vücut yapısı vb.) ve giyim kuşam gibi özelliklerinin anlatılmasını içerir. Ruhsal tanım kişilerin içinde buldukları ruh hallerinin, üzüntü ve sevinçlerinin, duygularının, düşüncelerinin, hayallerinin, beklentilerinin ve iç çatışmalarının anlatılmasını gerektirir. Toplumsal tanım ise kişilerin mesleklerini, eğitim durumlarını, aile yapısını, doğdukları ve yaşadıkları yerleri anlatan özelliklerdir (Temizkan ve Atasoy, 2014).

Öykülerde karakterler gibi mekân ögesinin de önemli bir yeri vardır. Olayların gerçekleştiği çevreye mekân denir (Ünal, 2006). Mekân, somut ve soyut mekânlar olarak iki gruba ayrılır. Somut mekânlar, açık ve kapalı mekân olarak gruplandırılır. Açık mekânlar, dört duvar arasında yer almayan (sokak, mahalle vb.) mekânlar olarak belirtilirken kapalı mekânlar ev ve oda gibi sınırlandırılmış alanlardır. Soyut mekânlar fantastik, ütopyik, metafizik ve duygusal mekânlar olarak gruplandırılır. Öykülerde mekân ögesi ne kadar iyi tanıtılırsa, karakterlerin ve öykünün anlatımı da o kadar doğal ve akıcı olur (Kantemir, 1997).

Öyküyü oluşturan öğelerden biri de zamandır. Öyküde zaman, olayların veya durumun gerçekleştiği dönem anlamına gelmektedir (Kaya, 2016). Başlangıcı ve sonu olmayan bu kavram birtakım gruplara ayrılarak sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırma olayların yaşanmış zamanı, yaşanan zamanı ve yaşanacak zamanı şeklinde belirtilebilir. Bu zamanlamalar dün, bugün ve yarın gibi bazı sözcüklerle ifade edilebilir. Çünkü dün, geçmiş; bugün, şimdi; yarın ise geleceği belirtir. Kısacası işin

veya oluşun gerçekleşme anı geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman terimleri ile anlatılır (Üstünova, 2005). Öykünün zaman öğelerini incelerken durum veya olayın hangi zaman diliminde oluştuğuna dikkat etmek gerekir (Karabulut, 2013). Kaya (2016) öykülerde olayın geçtiği zaman diliminin mutlaka belirtilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Çünkü zaman ögesi öykünün anlaşılması, öyküye zenginlik katması ve öyküdeki olayları daha ilgi çekici hale getirmesi bakımından oldukça önemlidir.

Öykünün önemli öğelerinden olan olay örgüsü; metinde işlenen olayların aralarındaki belirli ilişkilere göre düzenlenmesidir (Temizkan ve Atasoy, 2014). Olay örgüsü eser içinde başlama şekilleri, başlama noktası ve sona erme şekillerine göre incelenir. Öykünün akışını belirleyen, içerisinde çeşitli aksiyonları barındıran ve okuyucunun bilinçaltını etkileyen olay örgüsüdür (Pamir, 2012). Öyküyü oluşturan diğer bir öğe de başlatıcı olaydır. Başlatıcı olay, öyküde problemin başlamasına neden olur ve hareketliliğin meydana gelmesini sağlar. Öyküdeki olaylar dizisini başlatır. Öykülerde başlatıcı olay, fiziksel (açlık, acı veya hastalık) bir sebebe dayanan içsel olay ya da davranıştır (Gökçe ve Sis, 2011; Kaya, 2016). Kısacası bir öyküdeki başlatıcı olayın temel görevi, öyküde var olan bir soruna açıklık getirmektir (Gökçe ve Sis, 2011).

Öykünün vazgeçilmez bir parçası da olayları okuyucuya aktaran kişi olan anlatıcıdır. Öykü yazarları, öykülerini sunarken bazı yöntemler kullanırlar. Bu yöntemlerden biri de bakış açıdır (Sözen, 2008). Bu bağlamda anlatıcı, öyküdeki olayları *hâkim*, *kahraman* ve *gözlemci (müşahit)* olmak üzere üç farklı bakış açısına göre aktarır (Sözen, 2008; Tekin, 2001; Türkan, 2011; Ünal, 2006). Bu anlatıcı tiplerinden biri olan hâkim bakış açısı, geçmişte yaşanmış ve gelecekte yaşanacak olan her şeyi bilen, gören, duyan ve sezendir. Karakterlerin gizli kalan duygu ve düşüncelerini üçüncü tekil kişi ağzıyla dışa aktarır (Tekin, 2001). Bir diğer anlatıcı türü ise kahraman bakış açıdır. Bu anlatıcı türü, öykünün olay örgüsündeki kahramanlarından biridir. Kişinin başından geçen olayı merkeze kendisini alarak "*ben*" diliyle anlattığı bakış açıdır (Türkan, 2011; Ünal, 2006). Gözlemci bakış açısında anlatıcı olayları gözlemek için vardır. Gördüklerini ve gözlemlediklerini anlatan anlatıcıdır. Anlatılanları okuyucunun anlaması için çalışır. Gözlemci anlatıcı, birinci tekil kişi ağzıyla aktarabildiği gibi üçüncü tekil kişi ağzıyla da gözlemlerini aktarabilir (Tekin, 2001).

Alanyazında, Türkçe ders kitaplarının (Çoban ve Tabak, 2011; Güven, 2014; Güven, Halat ve Bal, 2014; Temizkan, 2016; Temizkan ve Atasoy, 2014), tanınmış yazarlara ait edebî eserlerin (Ertuş, 2014; Gökçe ve Sis, 2011), yazılı metinlerin (Ülper, 2008; Kılıç, 2012; Yaylacık, 2014; Yılmaz, 2008) ya da ortaokul öğrencilerinin yazdıkları öykülerin (İpek Eğilmez ve Berber, 2017) üst yapı özelliklerini inceleyen çalışmalar yer almaktadır. Ancak ilkökul öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinlerdeki üst yapı özelliklerini inceleyen araştırmaların (bkz. Yasul, 2014) sayısı sınırlıdır. Öte yandan yazma becerisinin geliştirilmesinde öykü edici anlatım önemlidir. Yazma, temel dil becerilerinden anlatma

boyutunu oluşturan öğelerden biridir ve kazanılması zor bir beceri olarak düşünülmektedir (Cavkaytar, 2009; Coşkun, 2005; Temizkan ve Yalçınkaya, 2013). Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda [TDÖP] (MEB, 2009) ilkokul dördüncü sınıf yazma kazanımları arasında anlamlı ve kurallı cümlelerle bilgilendirici ve öykü edici metin yazma becerisi bulunmaktadır. Bu kazanıma bağlı olarak belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturma, oluşturduğu taslakta giriş, gelişme ve sonuç/serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer verme, paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanma, herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazma, anlatımı zenginleştirmek için benzetme, kişileştirme, örnek gösterme gibi yöntemlerden yararlanma, metne uygun bir başlık belirleme becerilerinin kazandırılması şeklinde alt kazanımlar yer almaktadır (MEB, 2009). Ancak yukarıda da belirtildiği gibi ilkokul öğrencilerinin yazma becerisine dönük ürünlerini üst yapı bakımından inceleyen araştırmalar sınırlıdır. Ayrıca alanyazında öyküleyici metinlerdeki üst yapı özelliklerini inceleyen ve ulaşılabilen çalışmalardan biri hariç (bkz. İpek Eğilmez ve Berber, 2017) çoğunlukla nicel yaklaşımı kullanırken bu çalışma nitel ve yorumlayıcı bir yaklaşımla yapılmıştır. Bu çalışmanın alanyazındaki belirtilen bu eksiklikleri giderme bakımından önemli olduğu söylenebilir. Bu çerçevede araştırmacının amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerin metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde karakterlerin işlev ve tanıtım özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde kullandıkları mekân ögesinin özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde zaman ögesinin özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde giriş bölümü hangi şekilde yapılmıştır?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde olay örgüsü başlatma noktaları nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde gelişme bölümüne başlama şekilleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde sonuç bölümüne başlama şekilleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde kullanılan anlatıcı tipleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleri metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlenmeyi amaçlayan bu araştırmada temel nitel araştırma deseni (Merriam, 1998, 2009) kullanılmıştır. Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde en çok kullanılan desen, temel nitel araştırma desenidir. Bu desen yorumlayıcı bir yaklaşımla nitel araştırma yapılmasını sağlar (Merriam, 2009). Araştırmada temel nitel araştırma deseni, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin görsellerden hareketle öykü metni oluşturmaları ve bu öykülerin üst yapılarının temel düzeyde incelenmesi amacıyla kullanılmıştır. Öte yandan kullanılan desen, elde edilen verilerin nitel bir yaklaşımla değerlendirilmesini sağlamıştır.

Araştırma Ortamı ve Katılımcılar

Araştırmanın uygulaması, 2014-2015 öğretim yılında İç Batı Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir devlet okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma yapılacak okulun seçilmesinde tipik durum örnekleme (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013) kullanılmıştır. Tipik durumlar kimin ve neyin tipik olduğuna karar verecek seviyede bulunan program çalışanları ya da daha bilgili olan kaynak kişilerin yardımıyla seçilmektedir (Patton, 2014). Bu kapsamda bu araştırma için kaynak kişi rolünü üstlenmiş olan okul yöneticileri ve araştırma yapılan sınıfların öğretmenleri, okulu orta sosyo-ekonomik düzeyde bir okul olarak değerlendirmektedirler. Bir diğer ifadeyle tipikliği orta sosyo-ekonomik düzeydeki bir okul olma durumu oluşturmuştur. Araştırmada tipik durum örnekleme, ilkokul düzeyinde ortalama bir durumu alarak, bu ortalama durumda (okulda) öğrenim gören öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinin üst yapı özellikleri hakkında diğer paydaşları bilgilendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmanın katılımcılarını bu okulda öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin toplanma sürecinde araştırmanın amaç ve kapsamına bağlı olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Benzeşik örnekleme stratejisi tanımlanmış belirli özelliklere sahip bireylerin seçilerek çalışmaya katılması (Ekiz, 2009), diğer bir ifadeyle belirli bir olguyu ayrıntılı bir biçimde resmedebilmek amacıyla aynı alt kültürde yer alan ya da ortak özelliklere sahip küçük gruplarla çalışılması olarak açıklanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Böylece belirli bir bağlamdaki sosyal süreçler ayrıntılarıyla ele alınabilmektedir (Ritchie, Lewis ve Elam, 2003). Belirlenen örnekleme stratejisine bağlı olarak benzeşiklik alanı katılımcıların ilkokul dördüncü sınıfta öğrenim görmesi olarak belirlenmiştir. Çünkü 2015 TDÖP'da anlamlı ve kurallı cümlelerle bilgilendirici ve öykü edici bir metin yazabilmesini amaçlayan kazanım sadece bu sınıf seviyesinde yer almaktadır.

Araştırmaya 9'u kız, 6'sı erkek olmak üzere 15 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların Türkçe dersi yıl sonu başarı puanı en az 52,9166 en fazla ise 98,0833'dür. Katılımcıların belirlenmesinde Türkçe dersi akademik başarı düzeylerinin birbirinden farklı olmasının yanı sıra yazma becerisi, kitap okuma, ders içi etkinliklere katılım gibi özellikleri de dikkate alınmıştır. Katılımcıların yarıdan fazlasının hem annesi hem babası farklı meslek gruplarında çalışmaktadır. Bu kapsamda büyük bir çoğunluğu devlet memuru olarak görev yapmakta ve ortalama aylık 5.000 TL gelire sahiptirler.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinden elde edilmiştir. Öğrencilerin yazmalarını sağlamak için öykü yazma formu geliştirilmiştir. İlgili form, 2014-2015 eğitim öğretim yılında MEB tarafından dağıtılan Türkçe ders kitapları incelenerek oluşturulmuştur. Bu kapsamda, MEB tarafından ilkokul dördüncü sınıfa yönelik hazırlanmış Türkçe ders

kitapları taranmış, araştırmanın yapıldığı şehirde okutulmayan ancak İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan devlet okullarında okutulmakta olan 4. sınıflar Türkçe ders kitabında yer alan *Konuşan Eşyalar* ve *Dedemden Öğrendiklerim* isimli metinlerin resimleri öğrencilerin öykü yazma süreçlerinde kullanılmıştır. Söz konusu görseller öğrencilerin yaşamları ile yakından ilişkili ve ilgi çekici olduğu için seçilmiştir. Bu aşamadan sonra, ilgili metinler ve metinlerin başlıkları silinerek, öykülerini yazmak üzere katılımcılara verilmiştir. Araştırmanın uygulaması 2014-2015 eğitim öğretim yılının Kasım ve Aralık aylarında yapılmıştır. Uygulama sürecinde öğrencilerden verilen görsellere bakarak başlık ve öykü oluşturmaları istenmiştir. Öğrencilerin düşüncelerini bir araştırma içinde yer alma kaygısına kapılmadan ifade edebilmeleri için araştırmanın öğrencilerin aşına oldukları olağan eğitim sürecinin içinde gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüş ve öykülerin Türkçe dersinde yazılması sağlanmıştır. Katılımcılar öykülerini iki ders saatinde yazmışlardır. Öğrenciler, öyküleri yazarken sınıf öğretmenleri ve birinci araştırmacı sınıf ortamında bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nitel içerik analizi (Elo ve Kyngäs, 2008; Vaismoradi, Turunen ve Bondas, 2013) tekniği işe koşulmuştur. Nitel içerik analizi, yazılı metinlerin içeriğinin kod belirleme ve tema ya da örüntü oluşturma yoluyla sistemli bir biçimde sınıflandırılarak yorumlanması işlemi olarak tanımlanabilir (Hsieh ve Shannon, 2005). Bu bağlamda araştırma verilerinin analizinde izlenen süreç şöyledir: (1) Kodlama çerçevesi oluşturulması, (2) İlk kodlamanın yapılması, (3) Kodlama çerçevesinin yeniden düzenlenmesi, (4) Temel analizin yapılması, (5) Kodlama güvenilirliği ve (6) Bulguların yazılması ve yorumlanması.

Araştırmacı içerik analizinde, alanyazında var olan bir kodlama sistemini kullanabilir ya da alanyazında bir kodlama sistemi yoksa kendisi bir kodlama sistemi geliştirebilir. Araştırmacı var olan bir kodlama sistemine olası kodları ekleyerek ihtiyaç duyduğu verileri elde edebilir (Smith, 2000). Bu kapsamda veri analizi sürecinin ilk aşamasında verileri kodlamak ve analiz etmek için Temizkan ve Atasoy'un (2014) araştırmasında kullandığı kodlama örneği incelenmiş ve bu araştırmacıların kullandıkları kodlardan yararlanılarak bir kodlama çerçevesi oluşturulmuştur. Bu kodlama çerçevesine bağlı olarak araştırmacılar ilk kodlamayı yapmıştır. İlk kodlama sırasında var olan kodlama çerçevesinin araştırmaya hizmet etmediği görülmüş ve araştırmacılar kodlama çerçevesinde kimi değişiklikler yapmışlardır. Örneğin Temizkan ve Atasoy'un (2014) karakterlerin tanıtımına ilişkin kodlama çerçevesinde var olan hasım karakter ve yönlendirici karakter kodları bu araştırmada kullanılmamıştır. Yine ilgili araştırmada kısmen olarak kodlanan kimi veri özellikleri bu araştırmada kullanılmamıştır. Kodlama çerçevesinde yapılan değişikliklerden sonra analiz sürecine araştırmacılar tarafından devam edilmiştir. Veriler kodlandıktan sonra kodlama güvenilirliğine ilişkin sayısal bir hesaplama yapılmamıştır. Ancak araştırmacılar bir toplantı yaparak kodlar ve kodlara bağlı verilerin uyumunu tartışmışlardır.

Örneğin birinci araştırmacı “Çok oyun oynuyorlar ve gülüyorlar ve sonra gittiler ve yağmur bitti.” kodunu mutlu sonla bitirme kodu ile kodlamıştır. Ancak ilgili verinin söz konusu özelliği yansıtmadığı ikinci araştırmacı tarafından belirtilmiş ve cümledeki belirsizliğe dikkat çekilerek söz konusu verinin *sonucun ne türde olduğu belli değil* kodu ile yeniden etiketlenmesi kararlaştırılmıştır. Bütün kodlar benzer şekilde tartışıldıktan sonra bulguların yazılması ve yorumlanması aşamasına geçilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular *karakter, mekân, zaman, öyküye giriş, olay örgüsünü başlatma noktası, giriş bölümüne başlama biçimleri, sonuç bölümüne başlama biçimleri ve öykülerdeki anlatıcı tipleri* temaları altında sunulmuştur.

Karakter

Karakter temasında öğrencilerin yazdıkları öykülerdeki karakterler işlev ve tanıtım özellikleri bakımından ele alınmıştır. İşlevleri bakımından ana karakter, figüran karakter ve yardımcı karakter; tanıtımları bakımından ise karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtım özellikleri incelenmiştir.

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metinlerinin tamamında ana karaktere yer verilmiştir. Bu bağlamda 18 öykü metninde ana karaktere isim verilirken 12’sinde ise ana karaktere herhangi bir isim verilmemiştir. Öykülerdeki ana karakterlerin isimleri; Emre, Ali, Kemal, Kaan, Deniz, Burak, Enes, Osman, Ali, Feyza, Betül, Ela, Zeynep, Zeynep, Leyla, Osman, Sude ve Ali olarak kullanılmıştır. 8 katılımcı, oluşturdukları öykü metinlerinde ana karakter olarak kendilerini belirlemiş ve ben dili ile öykülerini yazmışlardır. İki katılımcı ise birinci öykülerinde ana karaktere herhangi bir isim vermeden çocuk olarak ifade etmişlerdir. Yine katılımcılardan biri öyküsünde ana karakteri kız olarak ifade etmiş; bir diğeri ise yazdığı her iki öyküde de ana karaktere herhangi bir isim vermemiştir. Bu öykü metinlerinden 1’inde ana karakterin fiziksel tanıtımına yer verilirken diğerlerinde yer verilmemiştir. Karakterin fiziksel tanıtımına yer veren Defne “Benim adım Zeynep. Kumral saçlı siyah gözlü bir kıyım.” ifadeleri ile ana karakterin saç ve göz rengi ile cinsiyet tanıtımını yapmıştır. Katılımcıların oluşturduğu öykü metinlerinin 20’sinde ana karakterin ruhsal tanıtımı yapılmıştır. Örneğin İlter oluşturduğu öyküde ana karakterin ruhsal tanıtımını “Dışarıda oynayan çocukları görüyordum. Üzülüyordum.” cümleleriyle yapmıştır. Bilge ise birinci öyküsünde ana karakter olan Kemal’in ruhsal tanıtımını yaparken yaşadığı olaylar sonucu şaşkın aynı zamanda mutlu bir kimliğe sahip olduğunu belirtmiştir. “... eşyaları görünce şaşırılmış ve mutlu olmuştu ....” biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Katılımcıların yazdıkları öykülerin 12’sinde ise toplumsal tanıtımına yer verilmiştir. Öykülerin 11’inde toplumsal tanıtım öğrenci olarak, birinde ise baba olarak yapılmıştır. 18 öyküde ise toplumsal tanıtımına yer verilmemiştir. Nidanın birinci öyküsünde ana karakterin öğrenci olduğu, “Sonra birden okul için

aldığımız çantam, kitaplarım, kalemim, formam, ayakkabılarım canlanıverdi.” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Binnur de ana karakterin toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapmıştır. Bu yargıya *“Birden odaya okul çantam, kitaplarım, defterlerim hepsi yanına geldi. Öğretmenin verdiği ödevi düşündü. Sağlıkla ilgili bir kompozisyon yazılacaktı.”* cümleleri kanıt olarak gösterilebilir.

Katılımcıların tamamı yazdıkları öykü metinlerinde figüran karaktere yer vermiştir. Bunların 2’sinde figüran karakterlere isim verilirken diğerlerinde yer verilmemiştir. Ayrıca katılımcıların yazdıkları öykülerin 7’sinde anne, 1’inde arkadaş, 1’inde kuzen, 1’inde doktor, 1’inde babasının arkadaşı resimlerde yer almamasına rağmen figüran karakter olarak kullanmıştır. İlder, Nida, Ömer, Neslihan Ayşe ile Bilge anne karakterini öykülerinde figüran karakter olarak belirlemiştir. Bununla birlikte, Bilge baba ve arkadaş, Ceyda kuzen, Defne babasının arkadaşı ve doktor karakterlerini öykülerinde figüran karakter olarak belirlemiştir. Öte yandan Bilge, öyküsünde figüran karakterlere *“Murat, Ayşe, Gizem”*, Emine ise *“Kayra”* ismini vermiştir. Yine bu öykülerde figüran karakterlerin hiçbirinin fiziksel ve toplumsal tanıtımına yer verilmemiştir. Diğer yandan sadece 4 öyküde figüran karakterlerin ruhsal tanıtımı yapılmıştır.

Katılımcıların oluşturdukları öykü metinlerinin tamamında yardımcı karaktere yer verilmiş ancak sadece 5’inde yardımcı karaktere isim verilmiştir. Oluşturulan metinlerin 2’sinde yardımcı karakterin fiziksel tanıtımına, 6’sında ruhsal tanıtımına, 3’ünde ise toplumsal tanıtımına yer verilmiştir. Katılımcıların oluşturduğu ilk 15 öykü metinde yardımcı karakterlere su damlası ve eşyalar, ikinci 15 öykü metninde de baba, dede, amca, öğretmen ve doktor cins isimlerini vermiştir. Yardımcı karakterleri İlder, Nida, Ömer, Defne, Binnur, Ahmet, Zeynep ve Kerem baba; Ayşe, Kazım, Neslihan ve Emine dede; Bilge ve Burak ise amca olarak belirlemiştir. Binnur ise resimde olmamasına rağmen öğretmen ve doktor figürlerini yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Bununla birlikte oluşturulan 28 öykü metninde yardımcı karakterlerin fiziksel tanıtımı yapılmazken sadece Defne ve Zeynep’in öykülerinde fiziksel tanıtım renk ve cinsiyet belirtilerek kullanılmıştır. Defne’nin öyküsündeki *“...kadın bir kitabı elini öper.”* ve Zeynep’in öyküsündeki *“Odada hemen gömlek, pembe kitap, mavi kitap, okul çantası ve çizme hemen oldukları yerden ayrılıp konuşmaya başlamışlar.”* cümleleri buna örnek olarak verilebilir. Öykülerde yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımlarının da göz ardı edildiği görülmüştür. Bu bağlamda sadece 3 öyküde yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımı yapılmıştır. Örneğin Binnur, öyküsünde yardımcı karakterin toplumsal tanıtımı doktor ve öğretmen, Defne ise doktor olarak yapmıştır. Binnur’un öyküsündeki *“Doktor ona: Kulağına mikrop girmiş, dedi.”* ve Defne’nin öyküsündeki *“Doktor amca bana kulağıma mikropların girdiğini söyledi.”* cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Mekân

Mekân temasında katılımcıların yazdıkları öykü metinleri mekân ögesi içerip içermediklerine, olayın yaşandığı mekân sayısına, mekân-olay ve mekân-karakter arasındaki bağlantılara ve mekânın ayrıntılı bir biçimde tasvir edilme durumuna göre incelenmiştir.

Öğrencilerin yazdıkları 30 öykü metninin 1'inde mekân ögesine yer verilmezken diğerlerinde yer verilmiştir. Bu bağlamda öykülerdeki olayların 28 tanesi iç ve dış mekânda geçerken sadece Ayşe'nin öykü metinlerinde olay iç mekânda geçmektedir. Ayşe, her iki öyküsünde mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. *"Bir gün Ali uykusunda arkadaşları ile oynuyor. Ali ise onlara pencereden bakıyordu."* ve *"Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşu gördüm."* cümleleri buna örnek olarak gösterilebilir. Ayşe, birinci öyküsünde olayın iç mekânda geçmesinin sebebini *"...ama hasta olduğu için çıkamazdı..."* cümlesi ile belirtmektedir. İkinci öyküsünde ise olayın iç mekânda geçmesinin sebebini kış mevsimine bağlamış ve *"...ama insanlar kendilerinin de zorlandığı kış mevsiminde zavallı kuşu dışarı salmışlar."* cümlesi ile bu durumu örneklendirmiştir.

Öykü metinlerinden 14 tanesinde mekânla olay arasında bağlantı kurulmuştur. Bu duruma Nida'nın birinci öyküsündeki *"Sandalyeye oturdum. Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırdım. Siz de nesisiniz?"* ifadeleri örnek olarak gösterilebilir. 16 öykü metninde ise mekânla olay arasında bağlantı kurulmamıştır. Öte yandan öykü metinlerinin 10'unda mekân tasviri yapılırken 20'sinde mekân tasviri yapılmamıştır. Mekân tasvirine Kerem'in ikinci öyküsündeki *"Ben camdan bakıyordum. Evimizin önünde bir ağaç vardı. Ağacın dalına bir kuş kondu bana bakıyordu."* cümleleri örnek olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin yazdıkları öykülerinin 10'unda mekânla karakter arasında ilişki kurulmuşken 20'sinde mekânla karakter bağlantısı kurulmamıştır. Bu duruma Bilge'nin *"Annem beni akşam yemeğine çağırıyormuş ama kar yağışına öyle dalmışım ki duymamışım. Ailece akşam yemeği yedik. Sonra ben amcam ile sohbet ettim."*, *"Annem ve babam yanıma geldiklerinde Betül dersini ne zaman yapacaksın diye soru sordular. Ben hemen odama gittim."* ve *"Elimi yüzümü yıkamaya gittiğimde valiz görmüştüm. Sanırım amcam Mersin'e geri dönüyordu."* cümleleri örnek olarak gösterilebilir.

Zaman

Zaman temasında katılımcıların yazdıkları öykülerin zaman ögesi içerip içermediği, zamanın bir yerde mi yoksa birden fazla yerde mi belirtildiği, zaman-olay, zaman-karakter arasındaki bağlantılar incelenmiştir.

Öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinin 25'inde zaman ögesine yer verilirken 5'inde zaman ögesine yer verilmemiştir. Zamanın belirtildiği öykü metinlerinin 7'sinde zaman birden fazla yerde belirtilirken 18'inde tek bir yerde belirtilmiştir. Öte yandan öykü metninin 18'inde bilinen geçmiş

zaman, 2'sinde bileşik zaman, 7'sinde öğrenilen geçmiş zaman, 2'sinde geniş zaman, 1'inde de şimdiki zaman kipleri kullanılmıştır. Örneğin Ayşe birinci öyküsünde, ana karakter olan Ali'nin rüyasında gördüklerini anlattığı metnin bazı bölümlerinde *"bakıyordu."*, *"seyrediyordu."*, *"konuşuyorlardı."* fiillerini bileşik zamanla kullanmıştır. Diğer yandan ben diliyle yazılan ikinci öyküde bilinen geçmiş zamanı kullanmıştır. *"Onun için çok acıdım."*, *"Bu konuyu dedemle görüştüm."* gibi fiillerin öyküde kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir. Bir diğer örnekte ise Nida, ikinci öyküsünü ben diliyle yazmış ve giriş bölümünde *"yapar."* ve *"yaşar."* gibi fiillerde geniş zaman kipi kullanmıştır. Ancak öykünün diğer bölümlerinde *"başladı."*, *"düşündüm."* ve *"bulamadım."* gibi fiiller de ise bilinen geçmiş zaman ifadelerine yer vermiştir. İlder, ikinci öykü metnini öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak yazmıştır. *"Feyza o kuşa acımış."*, *"Feyza babasını çağırmış."*, *"Kuşu içeri almış."*, *"Feyza bu olanların hepsini not defterine yazmış."* cümlelerindeki fiillerde öğrenilen geçmiş zaman kullandığı görülmektedir.

23 öykü metninde zaman ile olay arasında bağlantı kurulurken, 7'sinde zaman ile olay arasında herhangi bir bağlantı ögesine rastlanmamıştır. 12 öykü metninde ise zamanla karakterler arasında bağlantı kurulurken, 18'inde zamanla karakter arasında bağlantı kurulmamıştır. Zeynep birinci öyküsünde eşyalarla konuşmuştur. Buna göre zamanla olay arasında bağlantı kurmuştur. *"Bir kış günüymüş. Elif adında çocuk kış mevsimini çok severmiş. Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş. Pencerenin camını açıp alayım mı düşünmüş?"* cümleleri ile olay ile zaman arasında bağlantı kurulduğu görülmektedir. Binnur'un ikinci öyküsündeki *"Karlı ve soğuk bir gündü."*, *"Kulağı ağrımaya, uğuldamaya başlamıştı."*, *"Doktor Zeynep'e kulak damlası verdi."* cümleleri zamanla karakter arasında bağlantı kurulduğuna örnek olarak gösterilebilir.

Katılımcılar yazdıkları 5 öykünün başlığında zaman ögesini kullanmıştır. Yine öykülerin 7'sinde *"kış"*, 1'inde *"sonbahar"*, 1'inde *"güz"*, 2'sinde *"yaz"* biçiminde mevsimlerin zaman ögesi olarak kullanıldığı görülmüştür. Katılımcılar *"gece, sabah, o gün, ertesi gün, bir kaç gün, bugün, akşam, bir gün"* gibi zaman ögelerine de öykülerinde yer vermişlerdir. Katılımcılardan Kerem ise oluşturduğu öyküde gün adını *"cumartesi"* olarak belirten tek katılımcıdır. Bununla birlikte ikinci öykü görselinde yer alan saat objesini sadece İlder ve Kerem öykülerinde kullanmışlardır. Oluşturulan öykülerin 5'inde zaman ögesi bir günle sınırlı tutulmamıştır. Bu bağlamda katılımcılardan Bilge ve Emine 2 gün, Burak 3 gün, Defne birkaç gün, Kerem ise bir cumartesi günü başlayıp yaz tatiline kadar olan süreyi öykülerindeki zaman dilimi olarak belirlemişlerdir.

Öyküye Giriş

Öyküye giriş temasında katılımcıların yazdıkları öykülerin 9'una doğrudan doğruya, 6'sına kahraman tasviriyle ve 15'ine ise mekân tasviriyle başladıkları görülmüştür. Yazdığı öyküye doğrudan doğruya başlangıç yapan Bilge, *"Bugün okuldan geldim hemen camın başına oturdum. Çok güzel kar*

yağyordu. Annem beni akşam yemeğine çağırıyormuş.” cümleleri ile öyküsüne giriş yapmıştır. Diğer yandan Ömer’in *“Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.”* cümleleri de öyküye doğrudan doğruya başlama şekline kanıt olarak gösterilebilir. Emine ise *“Merhaba! Ben Leyla. Hikâyemiz başlıyor.”* biçimindeki cümlelerle öyküsüne doğrudan doğruya başlangıç yapmıştır. Aynı katılımcılardan Bilge ve Emine ikinci öykülerine mekân tasviri ile başlamışlardır. Bu bağlamda Bilge *“Yağmur yağyordu. Çocuklar dışarı çıkmışlardı.”*; Emine ise *“O gün yağmurlu bir gündü. Dışarı çıkmak istiyordum. Çocuklar dışarıda geziyordu.”* cümleleri örnek olarak sunulabilir. Görüldüğü üzere katılımcıların yazdıkları her iki öyküye başlama şekilleri farklıdır.

Öykülerine kahraman tasviriyle başlayan katılımcılar çeşitli sıfat ve özellikler ile kahramanların fiziksel, toplumsal ve ruhsal özelliklerini betimlemişlerdir. İlder kahraman tasvirini *“Feyza diye bir kız varmış. Bu Feyza diye kız çok çalışkanmış.”*; Burak *“Bir gün bir kız varmış ve iyi yürekli ve kuşları çok seviyormuş.”*, Binnur *“Ben yağmurlu günleri çok severim. Camdan gelen yağmurun sesiyle uyurum.”* biçimindeki cümlelerle yapmışlardır.

Katılımcılar yazdıkları öykülere başlangıç yaparken daha çok mekân tasviri yaparak başlamışlardır. Öte yandan yazdıkları her iki öykü metnine de mekân tasviriyle başlayan katılımcılar Defne, Kerem ve Ahmet’tir. Bu katılımcılardan biri olan Defne birinci öyküsüne *“Karlı bir sabahı. Ağaçlar evin çatısı yerler kısacası her yer bembeyazdı.”* cümleleri ile mekân tasviri yapmıştır. Ömer öykü metinlerinin birincisine mekân tasviri ile başlamıştır. *“Karlı bir zamandı. Dışarıda bir kuş görmüştüm.”* biçimindeki cümleler mekân tasviri ile başlamaya örnek olarak verilebilir. Binnur’un da birinci öykü metnine mekân tasviri ile başladığı görülmektedir. Mekân tasviri ile başlamaya *“Zeynep, pencereden dışarı baktı. Karlı ve soğuk bir gündü. Pencerenin önündeki ağaçta kuş vardı.”* biçimindeki anlatımı örnek olarak gösterilebilir. Kazım’ın öyküye *“Bir gün yağmur yağyordu. Ben de camdan yoldan geçenlere bakıyordum.”* cümleleri ile başlayarak mekân tasviri yaptığı görülmektedir.

Olay Örgüsünü Başlatma Noktası

Öğrencilerin yazdıkları öykülerdeki olay örgülerini başlatma noktalarının olayın başından başlama ve olayın ortasından başlama biçimlerinde olduğu görülmüştür. Bu kapsamda olay örgüsü, öykülerin 19’unda olayın başından, 11’inde ise olayın ortasından başlatılmıştır. Ayrıca katılımcıların birinci öykü ile ikinci öykülerinde olay örgüsünü başlatma noktalarının tutarlı olduğu görülmüştür. Yani bir katılımcı birinci öyküsünde olay örgüsünü olayın başından başlattı ise ikinci öyküsünde de olay örgüsünü olayın başından başlayacak biçimde kurgulamıştır. Ancak Kazım, Defne ve Neslihan her iki öykü metninde de birinci ve ikinci öykülerinde olay örgüsünü farklı noktalardan başlatmışlardır.

Defne birinci öyküsünde, olay örgüsüne olayın başından başlamıştır. Bu durum *“Karlı bir sabahı. Ağaçlar evlerin çatısı yerler kısacası her yer bembeyazdı. Ben de kışı çok seviyorum.”*

cümlelerinde görülmektedir. Öte yandan ikinci öykü metnine olayın ortasından başlamıştır. *“Deniz, arkadaşları dışardayken evde bekliyordu. Yağmurlu havada oynayan arkadaşları eğlenmiş gibi gözüküyordu ama Deniz çıkmıyordu.”* biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Neslihan ise birinci öyküsünde, olay örgüsüne olayın başından başlamış ve *“Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı.”* cümleleri ile olayın başlangıç noktasını belirlemiştir. Öte yandan ikinci öykü metnine olayın ortasından başlamış ve öyküsüne *“Bir gün Ali camı açıp çocuklara bakıyordu. O günde yağmur yağıyordu. Ali dedi ki aaa yağmur taneleri sanki canlı gibiydi dedi.”* cümleleriyle başlamıştır.

Gelişme Bölümüne Başlama Biçimleri

Katılımcıların yazdıkları öykülerin gelişme bölümleri başlatıcı olaya yer verme, ortaya konan soruna çözüm önerileri geliştirme ve çözüm için harekete geçme özellikleri bakımından incelenmiştir. Bu kapsamda yazılan öykü metinlerinin 23’sinde başlatıcı olaya yer verildiği, 7’sinde ise yer verilmediği görülmüştür. Her iki öykü metninde başlatıcı olaya yer vermeyen katılımcı sayısı 2’dir. Bununla birlikte yazdıkları metinlerin birinde başlatıcı olaya yer verirken diğerinde başlatıcı olaya yer vermeyen katılımcılar da bulunmaktadır. Diğer taraftan başlatıcı olaya yer verilen öykü metinlerinin 14’ünde ortaya konulan probleme çözüm önerileri geliştirilmiş ve yine 14’ünde çözüm için harekete geçilmiştir.

İlter’in, birinci öyküsünün gelişme bölümünde *“Bir gün evlerinin camından dışarı bakıyormuş. Ağaçların yaprakları yok ağaç tamamen kar ile dolmuş. Kuş da ağacın üstündeymiş. Feyza o kuşa acımış.”* cümleleri ile başlatıcı olaya yer verdiği görülmektedir. İlter yazdığı öyküde ortaya koyduğu problem için *“Feyza babasını çağırmış. Fırat Bey gelmiş. Feyza koltuğa oturmuş. Babası Fırat Bey’de koltuğa oturmuştu. Feyza babasına dedi; Babacığım dışarıdaki kuşu içeriye alalım demiş.”* cümleleriyle çözüm önerisi getirdiği görülmektedir. İlgili öyküde çözüm için hareket geçildiği *“Fırat bey; Tabikide kızım demiş. Kuşu içeri almış.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Nida, ikinci öykü metninin gelişme bölümünde su damlalarının okul eşyalarıyla konuşmasını başlatıcı olay olarak belirlemiştir. *“Biz iki arkadaşız. Güz gelince okullar açıldığı için okul eşyaları ile konuşmaya geldik dediler.”* ifadeleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Okul eşyalarının su damlaları ile okulda ne yapacaklarını konuşmaları öyküde ortaya konulan soruna çözüm önerisi getirildiği ve çözüm için harekete geçildiğini göstermektedir. Bu durum *“Sonra birden okul çantam, kitaplarım, kalemim, formam, ayakkabılarım canlanıverdi. Konuşmaya başladılar. Ağzım açık bakıyordum. Hiç bu kadar değişik bir şey görmedim. Okulda neler yapacaklarından bahsediyorlardı. Damlalarda çocukları ıslatmak istemediklerini söylüyorlardı.”* biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Ömer ikinci öyküsünde ana karaktere annesi tarafından dışarı çıkmaya izin verilmemesini başlatıcı olay olarak belirlemiştir. Bu durum *“Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı*

çıkarmazmış.” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Ancak Ömer’in bu soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği belirlenmiştir. Burak ise her iki öykü metninde de herhangi bir başlatıcı olaya yer vermemiştir. Öykülerinde bir problem belirlemediği için çözüm önerisi ve çözüm için harekete geçildiğini gösterecek cümlelere de yer vermemiştir. Benzer şekilde Kazım’ın oluşturduğu her iki öykünün gelişme bölümünde de herhangi bir başlatıcı olaya yer verilmediği görülmüştür. Öykülerinde bir sorun belirlemediği için çözüm önerisi getirmemiş ve çözüm için harekete geçmemiştir.

Sonuç Bölümüne Başlama Biçimleri

Katılımcıların yazdıkları öykülerin sonuç bölümleri öykülerin bir sonuca bağlanıp bağlanmaması bakımından incelenmiştir. Bu kapsamda öykülerden bir sonuca bağlananların mutlu sonla bitirme, ucu açık sonla bitirme, şaşırtıcı sonla bitirme ve hangi şekilde sonuçlandırıldığının belirgin olmaması gibi özellikler gösterdiği görülmüştür. Öykü metinlerinin 17’inde olaylar bir sonuca bağlanmıştır. Sonuca bağlanan bu öykülerin 8’i mutlu, 7’si ucu açık, 2’si de şaşırtıcı bir sonla bitirilmiştir. Öte yandan yazılan öykü metinlerinin 13’ünün ise hangi türden bir son ile bitirildiği belli değildir.

Bilge birinci öyküsünü ucu açık bir sonla bitirmiştir. *“Tam ödevimi bitirmek üzereyken camdan ses geldi. Arkadaşlarım beni yanlarına çağırıyordlardı. Annem ve babamdan izin isteyip çıktım.”* cümleleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Öte yandan ikinci öykü metninin gelişme bölümünde, olayı başlatıcı bir sorun belirlemediğinden öykünün sonuç bölümünün ne türden bitirildiği belli değildir. Bu durum *“Kemal bey odaya gitmişti. Sonra bi bakmış. Kaban, kitap, ayakkabı, çanta görmüş. Ve kendi aralarında konuşuyorlardı. Sonra Kemal Bey gelmişti. Eşyaları görünce şaşırmış ve mutlu olmuştu onlarla tanışmıştı.”* biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Binnur birinci öyküsünü gelişme bölümünde oluşturduğu olaya bağlı olarak mutlu sonla bitirmiştir. Bu yargıya *“Kulak ile ilgili bir sürü bilgi yazdı. Okula gittiğinde öğretmeni Zeynep’in kompozisyonunu Günün En Güzel Kompozisyonu seçti.”* ifadeleri ile varılabilir. Öte yandan ikinci öykü metnini ise ucu açık bir sonla bitirmiştir. *“Yanlarına gittim. Kitabım benim hakkımda çok güzel söylüyordu. Tam ellerinden tutup odamda okumaya başladığımda uyandım.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Kerem birinci öykü metnini mutlu sonla bitirmiştir. *“Karnemi aldım hepsi beşti. Eve gittiğimde ilk babama söyledim. Babam çok sevindi. Bana hediye olarak bisiklet aldı. Yaz tatilinde bisikletimi sürmeyi öğrendim ve babamın bisikleti de vardı babamla gezmeye gittik. O günden sonra çok güzel vakit geçirdim.”* biçimindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir. Oluşturduğu ikinci öykü metninde ise gelişme bölümünde aktardığı ana karakter Burak’ın eşyalarla konuşması, onlarla oyun oynaması gibi olayları sonuç bölümünde bir hayal olarak belirtmesi öyküsünü şaşırtıcı bir sonla bitirdiğini göstermektedir. Bu durum *“Konuştular eğlendiler. Çok güzel oyun oynayacakları sırada*

damlacıklar ve eşyalar yok oldu. Burak da uykudan uyandı. Bunun bir hayal olduğunu anladı.” ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Kazım’ın her iki öyküsünün sonuç bölümünün ne türden bitirildiğini belli değildir. Bu durum ikinci öykü metninde *“Ben mutfaktan gelince bir baktım giysi, ayakkabı, çanta, kitap ve silginin de geldiğini gördüm. Onlarla bir bir tanıştım ve kitapla konuştum.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Benzer biçimde Ceyda’nın da her iki öyküsünün sonuç bölümünü de ne türden bitirdiği belli değildir.

Öykülerdeki Anlatıcı Tipi

Öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinin 11’inde kahraman anlatıcıya ve 19’unda ise gözlemci anlatıcıya yer verilmiştir. İter birinci öyküsünde, kahramanlardan Feyza’nın karlı bir havada dışarıda kalan bir kuş için verdiği mücadeleyi anlatırken gözlemlerine yer vermiş ve bu durumun anlatımında gözlemci anlatıcı tipine yer vermiştir. İkinci öyküsünde ise ana karakter Emre’nin yaşadıklarını ben diliyle yazmış ve bu durumu kahraman anlatıcı tipiyle aktarmıştır. Bu durum *“Ben Emre. Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim. Dışarıda oynayan çocukları görüyordum.”* ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Ayşe’nin birinci öykü metninin anlatımında, olayların kahramanı olarak kendisini belirlediği ve öyküsünü kahraman anlatıcı tipiyle oluşturduğu görülmektedir. Bu durum *“Annem izin vermiyordu.”*, *“Bu konuyu dedemle görüştüm.”*, *“Akşam mektup yazdım.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öyküsünde ise belirlediği ana karakter Ali’nin yaşadıklarını gözlemlediği ve bu durumun anlatımını gözlemci anlatıcı tipiyle yaptığı tespit edilmiştir. Bu tespit, *“Sonra Ali içeri girmiş. Yağmuru seyrediyordu.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Ceyda’nın oluşturduğu her iki öykü metninde de kahramanları gözlemlediği ve bu durumu anlatırken de gözlemci anlatıcı tipini kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. İkinci öyküsünde *“Çocuk yağmur damlalarını canlandırıp insan şekline sokuyor. Çocuk düşünüyor.”* cümleleri örnek olarak verilebilir. Emine birinci öykü metninin anlatımında, kahraman olarak Leyla karakterini belirlemiştir. Ancak öyküsünü ben dilini kullanarak oluşturduğu ve kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum *“Akşam oldu o şaşkınlık hâlâ bendeydi. Neyse ki bunu atlattım. Üstümü giyinip yatağıma yatacaktım.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca ikinci öykü metnini de ben dilini kullanarak kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. *“Beni gördüler. Hemen benim hakkımda konuşmaya başladılar. Pencereyi kapattım ve içeri girdim.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Neslihan’ın birinci öykü metninin anlatımında, Sude’yi ana karakter olarak belirlediği ve Sude’nin yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle aktardığı görülmektedir. Bu durum *“Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ikinci öyküsünü gözlemci anlatıcı tipiyle yazmıştır. *“Ali eve girdi. Ali dedi ki her şey canlı mı ki dedi.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin tamamında ana karaktere yer verildiği bulunmuştur. Ayrıca bu karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarının yapıldığı da belirlenmiştir. Yine araştırmada katılımcıların yazdıkları metinlerde yardımcı karakterlere yer verdikleri saptanmıştır. Bu yardımcı karakterlerin ana karakterlerde olduğu gibi fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarına yer verildiği görülmüştür. Katılımcıların yazdıkları metinlerde figüran karakterlere de yer verdikleri ancak bu karakterlerin toplumsal tanımlarının yapılmadığı tespit edilmiştir. Çözümlenen öykülere bakıldığında katılımcıların figüran karakter tanıtımında yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin öykü metni yazma süreci öncesinde uygun örneklerle karşılaşmadığı şeklinde değerlendirilebilir. Oluşturulan öykü metinlerinde katılımcılardan bazılarının ana karakter olarak kendilerini belirlemiş olduğu ve ben dilini kullanarak öykülerini yazdıkları saptanmıştır. Bu durumun nedeni ben merkezlik olabilir. Buna göre birey olayların ve gerçekliğin merkezine kendisini yerleştirerek çevresini yapılandırır. Kimi katılımcıların ise yazdıkları metinlerde yer alan ve olaylara yön veren ana karaktere öyküde isim vermediği görülmüştür. Araştırmada katılımcıların yazdıkları metinlerde yardımcı ve figüran karakterlere isim verirken genel hitaplar kullandığı belirlenmiştir. Figüran ve yardımcı karakterlerin isimlerinin belirlenmesinde verilen resimlerde yer almamasına rağmen anne, kuzen, doktor, öğretmen gibi karakterlerin önemli ölçüde kullanıldığı tespit edilmiştir. Öyküdeki karakterlere isim vermede yaşanan bu sıkıntılı durumun, okuyucu tarafından öykünün olay örgüsündeki karakterlerin belirlenmesinde zorluklar ortaya çıkarabileceği ve öykünün de anlaşılmasını güçleştirebileceği düşünülmektedir. Yaylacık (2014), beşinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinlerde ana karaktere yer verme düzeylerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak Kılıç'ın (2012) yedinci sınıf, Yasul'un (2014) dördüncü sınıf ve Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarda, öğrencilerin öykülerde ana karakter belirlemede yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalarda karakter ögesinin sadece ana karakterle sınırlı tutulduğu, yardımcı ve figüran karakterlere yer verilmediği bulunmuştur. Karakterler açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014) ders kitaplarındaki öykülerde ana karakterin önemli sayılabilecek bir oranda yer almadığı ve karakterlerin tanıtımında yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğrencilerin yazdıkları öykü metninin tamamına yakınında mekân ögesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Öykülerdeki olayların büyük bir çoğunluğunda dış mekân ögesinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmada mekânla ilgili değerlendirilen diğer konular ise mekân-olay ve mekân-karakter arasındaki ilişki olmuştur. Bu bağlamda çözümlenen öykülerde mekân ögesinin olay ve karakterlerle bağlantısının kurulmadığı ve uyumsuzluk içerisinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların yazdıkları öykülerde mekân tasvirlerinin de yetersiz olduğu saptanmıştır. Bir diğer anlatımla katılımcıların yazdıkları öykü metinlerinde mekân ögesi kullanımının eksik olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Bu durum öğrencilerin öykü üst yapı düzenlemesinde yetersiz olduğunu göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın sonucu ile benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Kılıç'ın (2012) yedinci sınıf öğrencileriyle, Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle ve Yasul'un (2014) dördüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda, öykülerde mekân ögesinin kullanımının yetersiz olduğunu ve mekân tasvirlerinin yapılmadığı belirlenmiştir. Öte yandan Yaylacık (2014), ortaokul beşinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada görsel zekâsı iyi olan öğrencilerin öykülerinde mekân ögesini başarılı bir şekilde kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Mekân açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde mekân ögesinin kullanıldığını ancak tasvirinin yapılmadığını tespit etmiştir. Diğer yandan mekân-olay ve mekân-karakter arasında uyumsuzluk olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada değerlendirilen öykü üst yapı öğelerinden bir diğeri de zamandır. Katılımcıların yazdıkları öykü metninin büyük çoğunluğunda zaman ögesine yer verildiği görülmüştür. Zaman ögesinin belirtildiği bu öykülerin çok azında zamanın birden fazla yerde kullanıldığı, öte yandan büyük bir çoğunluğunda ise tek bir yerde kullanıldığı belirlenmiştir. Yazılan öykü metninin başlıklarında da güz, yaz gibi mevsim adları belirtilerek zaman ögesine yer verildiği saptanmıştır. Diğer yandan öykü metnlerinde öğrencilerin gece, gündüz gibi kavramları kullandığı sadece gün adı belirtilen öykü metnlerinin sınırlı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin öykü metnlerinde dikkat çeken bir ayrıntı ise genel olarak zaman kavramını bir günle sınırlı tutulması olmuştur. Bu bağlamda yazılan öykülerde olayları uzun bir zaman dilimine yayan öykü metnlerinin az sayıda olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öykü metnlerinde en çok bilinen geçmiş zaman kipinin kullanıldığı, az sayıda öyküde ise bileşik zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman ve şimdiki zaman kiplerinin kullanıldığı görülmüştür. Katılımcıların, yazdıkları öykü metnlerinde zamanla olay arasında bağlantı kurdukları ancak zaman-karakter bağlantısında eksiklikler olduğu belirlenmiştir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde bu araştırma ile örtüşen ve örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin bu çalışmada olduğu gibi Yaylacık (2014), beşinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada öykülerde zaman ögesi kullanımının istenilen düzeyde gerçekleştiğini saptamıştır. Diğer taraftan Kılıç'ın (2012) yedinci sınıf öğrencileriyle, Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle ve Yasul'un (2014) dördüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda ise bu araştırmadan farklı olarak öykülerde zaman ögesi kullanımının yetersiz olduğunu bulunmuştur. Zaman açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde zaman ögesinin kullanılmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Katılımcıların oluşturdukları öykü metninin yarısından fazlasında giriş bölümüne tasvirle başlandığı saptanmıştır. Bu bağlamda büyük çoğunlukla mekân tasviri yapıldığı belirlenmiştir. Yine öykülerde olay örgüsüne doğrudan doğruya başlandığı da tespit edilmiştir. Az sayıda öyküye ise kahraman tasviriyle başlandığı belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Yaylacık (2014), Kılıç (2012),

Kaynaş (2014) ve Yasul'un (2014) çalışmalarında da öğrencilerin başlatıcı olayı kullanma becerilerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olay örgüsü başlama şekli bakımından Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde nicelik olarak farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin oluşturduğu öykü metinlerinde olay örgüsüne çoğunlukla olayın başından, çok az öykü metnine ise olayın ortasından başladığı belirlenmiştir. Öte yandan hiçbir öykü metninde olay örgüsüne olayın sonundan başlanmadığı bulunmuştur. Bu çalışmadan farklı olarak Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç (2012) ve Yasul'un (2014) araştırmalarında öğrencilerin olay örgüsünü kullanma becerilerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Olay örgüsüne başlama şekli bakımından Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde olayın başından itibaren kurgulandığı, farklı şekilde kurgulanmış olay örgülerinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğrencilerin yazdıkları öykü metninin tamamına yakınında gelişme bölümünde başlatıcı olaya yer verildiği, başlatıcı olaya yer verilen öykü metinlerinde ortaya konan probleme çözüm önerileri geliştirilerek çözüm için harekete geçildiği görülmüştür. Alanyazındaki çalışmalarda bu araştırma ile örtüşen ve örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin bu çalışmada olduğu gibi Yılmaz'ın (2008), ilköğretim altıncı sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, bu çalışmada olduğu gibi öykülerde başlatıcı olay ögesinin kullanımının istenilen düzeyde gerçekleştiğini saptamıştır. Bununla birlikte oluşturulan öykü metninin sonuç bölümünde olayların bir çözüme kavuşturulduğu belirlenmiştir. Çözüme kavuşturulan metinlerin yarısından fazlası mutlu bir sonla diğerlerinin ise açık uçlu ve şaşırtıcı bir sonla bitirildiği tespit edilmiştir. Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç'ın (2012) çalışmalarında ise öğrencilerin oluşturdukları öykü metninin sonuç bölümünde olayları çözüme kavuşturmada yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Oluşturulan metinlerde hangi türden bir sonla bitirildiği belli olmayan öyküler de bulunmaktadır. Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerin olay örgüsünü sona erdirme biçimlerinde büyük bir çoğunluğunun mutlu sonla bitirildiğini bu durumda olay örgüsü sona erdirmede dengesizlik oluşturduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç (2012) ve Yasul'un (2014) çalışmalarında, öğrencilerin ortaya konan probleme çözüm önerileri geliştirme ve çözüm için harekete geçmede yetersiz olduğu bulunmuştur.

Öykü üst yapı öğelerinin sonuncusu ise anlatıcı tipleridir. Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin hiçbirinde hâkim anlatıcı tipine rastlanılmadığı, metinlerde kahraman ve gözlemci tiplerinin kullanımının tercih edildiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin oluşturdukları öykü metinlerinde bilgi vermek yerine kendilerini ya da yaptıkları gözlemleri ifade etmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılabilir. Bu çalışmadan farklı olarak alanyazındaki diğer araştırmalarda öğrencilerin oluşturdukları öykü metinlerinde anlatıcı tipi incelenmemiştir. Ancak Gökçe ve Sis (2011), Gülten Dayıoğlu'nun Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2 adlı kitaplarındaki öykülerin büyük bir çoğunluğunda hâkim ve kahraman anlatıcı tiplerini kullandığı, gözlemci anlatıcı tipine ise çok az yer verdiğini tespit

etmişlerdir. Öte yandan ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları öykü metinlerinde; karakterleri kullanabilme, mekân etkili şekilde betimleme, zamanı etkili bir şekilde aktarabilme, giriş bölümünü başlatma, olay örgüsüne hâkim olma, başlatıcı olaya ayrıntılı yer verme, olayı bitirme ve anlatıcı tipini kullanma düzeylerini istenilen düzeyde kullandıkları görülmüştür.

Sonuç olarak yazma ile ilgili belli bir düzeye ve bilgi birikimine sahip ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma sürecinde metnin üst yapısını oluşturan unsurlardan figüran karakterlerin toplumsal tanımlarında, karakterlere isim vermede, mekân-karakter ve mekân-olay arasında bağlantı kurmada, mekân tasvirlerini yapmada, zaman karakter arasında bağlantı kurmada sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilere öykü metinlerinin üst yapı unsurlarını kazandırmaya dönük öğretim etkinlikleri planlanması, öğrencilere figüran karakterlerin toplumsal tanımlarını yapma becerisini kazandıracak öğretim etkinlikleri uygulanması ve öğrencilerin mekân tasvirini yapma becerisini geliştirebilecekleri Türkçe dil etkinlikleri tasarlanması önerilebilir. Ayrıca öykü metinlerinin üst yapı unsurlarını kazandırmaya dönük eylem araştırmaları yapılabilir.

Kaynaklar

- Akyol, H. (1999). Öykü haritası yöntemiyle metin öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 142, dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/medergi/15.htm adresinden 20 Aralık 2016 tarihinde alınmıştır.
- Akyol, H. (2011). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cavkaytar, S. (2009). *Dengeli okuma yazma yaklaşımının Türkçe öğretiminde uygulanması: İlköğretim 5. sınıfta bir eylem araştırması* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun, E. ve Tiryaki, E. (2011). Tartışmacı metin yapısı ve öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 63-73.
- Çoban, A. ve Karadüz, A. (2015). 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metinlerinin bağdaşıklık ve tutarlılık ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 67-96.
- Çoban, A. ve Tabak, G. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin öykü haritalama yöntemine göre incelenmesi. *Journal of European Education*, 1(1), 43-50.
- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* 62(1), 107-115. doi: 10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x
- Erden, A. (2002). *Kısa öykü ve dilbilimsel eleştiri*. İstanbul: Gendaş Yayıncılık.
- Ertuş, A. (2014). Ayla Kutlu'nun öykülerinde mekân. *Turkish Studies*, 9(3), 695-714.
- Gökçe, B. ve Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin "öykü haritası" yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(3), 1925-1949.
- Günay, V. D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

- Güven, A. Z. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 9(8), 517-535.
- Güven, A. Z., Halat, S. ve Bal, M. (2014). Ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 2(3), 208-231.
- Hsieh, H., ve Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288. doi: 10.1177/1049732305276687.
- İpek Eğilmez, N. ve Berber, Z. T. (2017). Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin hikaye yazma becerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 165-188. doi: 10.16916/aded.287993.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karabulut, M. (2013). Öykü tekniği bakımından Ömer Seyfettin'in "Beyaz Lale" öyküsü. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 117-129.
- Kardaş, C. ve Alp, D. (2013). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Kaya, B. (2016). *Üstbilişsel beceri odaklı yazma süreçlerinin dördüncü sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaynaş, E. (2014). *Beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Keskinkılıç, K. ve Keskinkılıç, S. B. (2007). *Strateji yöntem ve teknikleriyle Türkçe ve ilköğretilerde yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kılıç, B. (2012). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinler üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kızılkuş, F. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykü türü öğretiminin 1981 ve 2005 Türkçe öğretim programları açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *Türkçe dersi (1-5.sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri I: okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Pamir, L. (2012). *Aksiyonun ortaya çıkışında karakter ve olay örgüsü unsurlarının Çehov'un Ayı adlı oyunu üzerinden incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. M. Bütün, ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Ritchie, J., Lewis, J., & Elam, G. (2003). Designing and selecting samples. In J. Ritchie & J. Lewis (Eds.), *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers* (pp. 77-108). London: Sage.
- Smith, C. P. (2000). Content analysis and narrative analysis. In H. T. Reis & C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social and personality psychology* (pp. 313-335). Cambridge: Cambridge University Press.
- Sözen, M. (2008). Anlatıcı kavramı, sinematografide anlatıcı tipolojisi ve örnek çözümlenmeler. *Selçuk İletişim Dergisi*, 5(2), 167-182.
- Tekin, M. (2001). *Roman sanatı I*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Temizkan, M. (2016). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki okuma etkinliklerinin metin yapısı açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 4(1), 31-52.

- Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2014). Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü türlerindeki metinlerin üst yapı açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(3), 210-237.
- Temizkan, M. ve Yalçınkaya, M. (2013). İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı yazma etkinliklerini uygulama durumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 70-91.
- Türkan, İ. (2011). *Mihâ'il Nu'ayme ve öykücülüğü* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uzuner, S. (2007). *Yenilenen program çerçevesinde birinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan "öyküleyici metinler" in sınıf öğretmenleri açısından algılanma yeterliliklerinin tespiti ve Türkçe öğretiminin amaçlarına uygunluğunun belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ülper, H. (2008). Öğrenci metinlerinde üstyapı düzenlenişine ilişkin sorunlar: "Giriş" ve "Sonuç" bölümleri üzerine bir inceleme. *Dil Dergisi*, 140, 7-18.
- Ünal, E. (2006). *Öykülerin Türkçe öğretimindeki işlevi ve 6., 7., 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Üstünova, K. (2005). Türkçede zaman kavramı ve işlenişi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 187-201.
- Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing & Health Sciences*.15 (3), 398-405. doi: 10.1111/nhs.12048.
- Yasul, A. F. (2014). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesi (Muş ili merkez ilçesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yaylacık, A. (2014). *Üstün yetenekli beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. K. (2008). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.